THE ISRAELITE PRESS
The only Jewish Newspaper in Western Canada.
אידישע וואָרט
Office and Place of Business: New Israelite Press Bldg., 165 Selkirk Ave. East
Published daily except Saturday and Sunday
ENTERED AS SECOND-CLASS MAIL MATTER AT OTTAWA
Subscription: $6.00 per year
Established 1910 Phones: 55 409—52 213
Winnipeg — Manitoba

ציוילע הייראטן

דער אמענדמענט צום מאַניטאָבער הייראטס אקט צו דערלויבן צי־ווילע הייראטן, וואָס ווערט איצט פאַרהאַנדלט אין דער מאַניטאָבער לעגיס־לאַטור, איז א ווייטערדיקער שריט אין דער ריכטונג פון רעליגייזער פרייהייט

לויט'ן געזעץ איז א הייראט ניט גילטיק, וואו זי ווערט ניט "סאָלעמ־ניזירט". דאָס הייסט, וואו עס ווערט ניט דורכגעפירט א געהעריקע הייראטס צערעמאָניע. און ביז איצט זיינען עס געווען בלויז גייסטלאַכע וואָס האָבן געהאַט דאָס רעכט צו סאָלעמניזירן הייראטן. און ס'איז אזוי אויסגעקומען, אז נאָכדעם ווי א פּאָרל האָט ארויסגענומען א הייראטס דערלויבעניש, זיינען זיי נאָך אין די אויגן פונ'ם געזעץ ניט געווען באטראַכט ווי געזעצלאַך פאַרהייראַטע, וואו זיי האָבן ניט דורכגעפירט א רעליגיעזע הייראטס צערעמאָניע.

עס זיינען דערפאַר פאַרבליבן א סך פאַרלאַך וואָס זיינען געווען באמת פאַרהייראַט, אָבער דער געזעץ האָט די הייראט ניט אנערקענט, און די קינ־דער פון אזעלכע הייראטן זיינען באטראַכט געווארן ווי אומגעזעצלאַכע. דאָס איז געווען דערפאַר, וואָס אייניקע האָבן ניט געוואָלט דורכפירן קיין רעליגיע־זע צערעמאָניעס, און אנדערע האָבן ניט געקאָנט דורכפירן אזעלכע, ווי אין פאַלן פון גע'גמ'ע, ווען די באַטרעפנדיקע קירך אנערקענט ניט די געזעצלאַכ־קייט פון גמ'ן.

דער נייער אמענדמענט וועט אָפּשאַפן אָט די שווערקייטן, און וועט געבן די געלעגענהייט אלע די וואָס ווילן ניט אָדער קאָנען ניט קריגן קיין רע־ליגיעזע הייראט, צו האָבן זייער הייראט סאָלעמניזירט פון א רבינער ריכטער, און ווערלכע עס איז רעליגיעזע צערעמאָניעס.

עס זעט אויס, אז דער דאָזיקער אמענדמענט ווערט געשטיצט אפילו פון רעליגיעזע מענשן מיט א ברייטן בליק אויף אימעצן אנדערש. אמ־ווייניקסטנס האָבן די פאַסטאָרן פון דער "פאַראייניקטער קירך" אויפ'ן פאַר־הער ביי דער אמענדמענט קאָמיסיע פון דער לעגיסלאַטור ארויסגעציינט זיך צו גונסטן פונ'ם אמענדמענט צו דערלויבן א ציוילע הייראט, כאָטש, זיי איינער פון זיי האָט דערקלערט, זיין קירך וואָלט זייער געוואונשן אז אלע הייראטן זאָלן סאָלעמניזירט ווערן אין דער קריסטלאַכער קירך.

וואָס איז שייך די אידן, זעט אונז אויס, אז מיר דאַרפן זיין די ערשטע צו באַגריסן יעדן שריט אין דער ריכטונג פון פרייהייט פון געוויסן, ווייל, ווי א מינדערהייט, זיינען מיר פאַראינטערעסירט, אז די מערהייט זאָל ניט קאָ־נען ארויפצווינגען אירע רעליגיעזע מיינונגען אויף דער מינדערהייט.

אגב איז אונזער איינדרוק, אז ביי אידן איז די רעליגיעזע הייראט צע־רעמאָניע מער א מנהג, ווי א דין. אין די דריי אופנים לויט וועלכע א פרוי ווערט מקודש, ווערט אין תלמוד ניט אריינגערעכנט די רעליגיעזע צערע־מאָניע. און, לויט דעם אידישן דין, זיינען גילטיק קדושין דורכגעפירט פאַר די אויגן פון עדות, אָן א רעליגיעזער צערעמאָניע.

ווען אָבער אפילו די מיינונג זאָל ניט זיין קיין ריכטיקע, דאַרפן די אידן זיין די לעצטע אויסצוזעגן קעגן ציוויל הייראט, ווייל ווי מיר האָבן גע־זאָגט, מיר זיינען אממערסטן פאַראינטערעסירט אינ'ם דורכפיר פונ'ם פּרינ־ציפּ פון פרייהייט פון געוויסן.

די דערוואַרטעטע דערקלערונגען

פּרעמיער מאַקדאָנאַלד האָט אין הויז ווידער דערקלערט, אז דער ווייר־סער פּאַפּיר פון לאָרד עפּספילד וועט אויף ווייטער פאַרבלייבן דער באַזיס פאַר דער רעגירונגס פאָלעסטינער פּאָליטיק. דערמיט ווערן ענדגילטיק אָפּגעלייקנט די קלאָגנען וואָס זיינען לעצטנס אזוי ברייט פאַרשפּרייט געוואָרן, אז די רע־גירונג האַלט ביי צוריקציען דעם ווייסן פּאַפּיר.

וואָס די רעגירונג האָט יאָ בדעה צו טאָן, לויט דעם פּרעמיערס דער־קלערונג, איז אויפצוקלערן אין א בריוו צו דר. ווייצמאַן געוויסע פונקטן פונ'ם ווייסן פּאַפּיר, וואָס זיינען ניט אזוי קלאָר און קאָנען פאַראורזאַכן מיספאַר־שטענדנישן.

דאָס הייסט, אז די רעגירונג וועט "אויסטייטשן" דעם ווייסן פּאַפּיר, און אזוי ווי די אויסטייטשונג קומט ווי א פּועל יוצא פון די פאַרהאַנדלונגען מיט דער אידישער אגענטור, קאָן מען דערוואַרטן, אז זי זאָל זיין גינסטיקער פאַר די אידן, ווי דער איינדרוק וואָס מען האָט געקאָנט באַקומען פונ'ם ווייסן פּאַפּיר.

דאָס איז ווייט ניט דאָס זעלבע, וואָס צוריקציען דעם ווייסן פּאַפּיר. אָבער אויסטייטשונגען קאָנען אויך זיין אַלערליי, און אויב די באַלפור דע־קלאַראַציע האָט געקאָנט פאַרטייטשט ווערן אזוי, אז פון איר זאָל גאַרנישט נים פאַרבלייבן, דאַן קאָן דער ווייסער פּאַפּיר אויך דורכגעפירט ווערן אין לעבן אזוי, אז ער זאָל אין דער ווירקלאַכקייט ניט טאָן קיין שאָדן דער אידי־שער פּראָקטישער ארבעט אין ארץ־ישראל.

ווי מיר האָבן שוין ביי אן אנדער געלעגענהייט געזאָגט, איז די באַלפור דעקלאַראַציע געווען א פּראָ־אידישע און זי איז אין לעבן דורכגעפירט געוואָרן אויף אן אנטי־אידישן אופן. און מען קאָן פונקט אזוי דורכפירן דעם אנטי־אידישן ווייסן פּאַפּיר אזוי, אז ער זאָל, פאַרקערט, נוט שטערן דער אידישער ארבעט.

דאָס איז קאָנסיק אויך דער זינען פון די פאַרהאַנדלונגען פון דער אידי־שער אגענטור מיט דער רעגירונג. די אגענטור האָט זיך מן־הסתם ביז איצט איבערציינט אין דער אוממעגלאַכקייט צוריקצוציען דעם ווייסן פּאַפּיר, און זי וויל זיך בלויז פאַרזיכערן אז דער פּאַפּיר זאָל דורכגעפירט ווערן אין לעבן דורך אידן־פריינטלאַכע באַאמטע און אז די שאַרפערע פונקטן אין אים זאָלן פאַר־שיידשט ווערן אזוי, אז זיי זאָלן ניט שטערן דער אידישער ארבעט.

צי איז די רעגירונג טאַקע גרייט צו גיין אויף אזעלכע הנחות און צו געבן אזעלכע אויסטייטשונגען, אז ביי אידן איז דער רעליגיעזער אינטערעס אין דער רעגירונג ניט פאַרענדיקט, און אפילו ווען די דערוואַרטעטע דערקלערונג פון דער רעגירונג וועט איצט פאַרענטלאַכט ווערן, וועט זי באַרירן בלויז א טייל פון די פראַגעס וואָס דאַרפן נאָך געלייזט ווערן.

איז סאָוועט רוסלאַנד שולדיק?

סער דזשיימס דאָן, א באַנקיר פון לאָנדאָן, האָט ריידנדיק די טעג אין מאָנטרעאַל, דערקלערט, אז סאָוועט רוסלאַנד איז שולדיק אין דער איצטיקער דעפּרעסיע.

דער באַריכט פון זיין רעדע מאַכט ניט קלאָר, פאַרוואָס ער קומט צו אזא אויספיר. אויב אָבער ער מיינט דערמיט דאָס וואָס סאָוועט רוסלאַנד האָט פאַרפליצט דעם מאַרק מיט אירע סחורות, מאַכט סער דזשיימס א טעות: פאַר יעדן דאָלאַר סחורה וואָס זי האָט פאַרקויפט אין אויסלאַנד האָט זי געקויפט אנדערע סחורות.

אגב איז עס אן אומזין, בכלל צו וואַרפן די שולד אויף וועלכער ס'איז איינציקער אורזאַך פאַר דעם איצטיקן קריזיס. קריזיס זיינען געווען איידער ס'איז געווען א סאָוועט רעגירונג. און איידער עס זיינען געווען אנדערע איינ־צעלנע אורזאַכן, וואָס ווערן אָנגעגעבן פון אנדערע.

דער קריזיס איז א רעזולטאַט פון א גאַנצער רייע קאָמפּליצירטע סבות. פון א צייטווייליקן אָדער פּערמאַנענטן באַראַקטער. ווען אנשטאָט דער סאָ־וועט רעגירונג וואָלט איצט געזעסן א צאָר אין מאָסקווע, וואָלט דער אידישער אגענטור זיכער ניט געווען א סך אנדערש.

דער באַריכט פון סאַסקאַטשעוואַנער פּראָווינציעלער רעגירונגס קאָמיסיע וועגן אימיגראַציע און קאָלאָניזאַציע

פון ש. אָסיפּאָוויטש

פערטער ארטיקל

די אכטע רעקאָמענדאַציע וועגן קאַטעגאָריעס פון אימיגראַנטן איז — "דינסט־מיידלאַך זאָלן אריינגעלאָזן ווערן אונ־טערן פּאַסיקן קאָנטראָל פון דעם פּראָווינ־ציאַלן ראַט פון אימיגראַציע און קאָלאָ־ניזאַציע, און מיטלען זאָלן אנגענומען וועד־רען צו דערמוטיקן די פאַראייניקונג פון פאַמיליעס".

די רעקאָמענדאַציע פאַרט צענויף צוויי זאַכן וואָס האָבן קיין שייכות איינס מיטן אנדערן.

צי מען דאַרף אריינברייגגען דינסט־מיידלאַך אין קאַנאַדע איז א גאַנץ אנ־דערע פראַגע פון דער נייטוועגדיקייט פון פאַראייניקן פאַמיליעס.

אין מיין לעצטן ארטיקל האָב איך אנ־געוויזן אויף דער רעקאָמענדאַציע פון דער זעלבער קאָמיסיע אז ניט פאַרהייראַ־טע פאַרס אַרבעטער זאָל מען ניט אריינלאָזן אין קאַנאַדע, ווייל דער פאַר־מער אונטער די איצטיקע אומשטענדן דאַרף און קאָן זיי ניט האַלטן. אויב ניט פאַרהייראַטע פאַרס אַרבעטער זיינען ניט ווינשענסווערט איצט, דאַן זיינען ניט־ פאַרהייראַטע דינסט מיידלאַך געוויס ניט ווינשענסווערט, ווייל עס איז דאָך פיל ערגער פאַר אן עלנטער מיידל ארומצודרייען זיך אַרבעטסלאָז ווי פאַר אן אומפאַרהייראַטן מאַן — א פאַרס אַרבעטער.

דען די קאָמיסיע האָט דאָך נעדאַרפט גאַנץ גוט וויסן אז קאַנאַדע איז ניט אנ־לאַנד. און דאָ איז ניטאָ און קאָן ניט עקזיסטירן א ספּעציעלער אפּגעזונדערטער קלאַס פון מיידלאַך — הויז דינסטן, און אז די מיידלאַך וועלכע קומען אַרום דינ־סטען, יאָ, אפילו ווי ענגלישע, סקאָטישע און איריש מיידלאַך ווערן דאָ גיך אויס דינסט מיידלאַך.

מיט יאָרן צוריק פלעגט מען פאַר־שפּרייטן קלאַנגען אין אייראָפּע אז פאַר דינסטמיידלאַך איז קאַנאַדע א גאָלדענע לאַנד. דאָ איז קאַנאַדע, — פלעגט מען זאָגן, — נעפינען זיך טויזנטער בייבע פאַרמער "בעשטאַרט". וועלכע וואַרטן ביי די אייזנבאַן סטאַנציעס ווען די צוגן קומען אָן, אום פאַנג פּשוט אויס די מיידלאַך אין זיי האָבן מיט זיי חתונה. דאָס איז שוין א זאַך פון דער פאַרגאַנגענ־הייט, אָבער דער מיינונג פון דער קאָ־מיסיע זיינען גילטיק קדושין דורכגעפירט פאַר די אויגן פון עדות, אָן א רעליגיעזער צערעמאָניע.

ווען אָבער אפילו די מיינונג זאָל ניט זיין קיין ריכטיקע, דאַרפן די אידן זיין די לעצטע אויסצוזעגן קעגן ציוויל הייראט, ווייל ווי מיר האָבן גע־זאָגט, מיר זיינען אממערסטן פאַראינטערעסירט אינ'ם דורכפיר פונ'ם פּרינ־ציפּ פון פרייהייט פון געוויסן.

די עפענטלאַכע מיינונג אין טאָראָנטאָ האָט געזיגט

פון י. פייגעלמאַן

אנטאַריאָ, די פּוריטאַניסטישע פּראָווינץ אין קאַנאַדע, קאָן מיט שטאָלץ פּרעזענטירן אויף דעם טשעמפּיאָן טיטול פון אולטראַ־פּאַטריאָטיזם — און ממילא אויך, פון האָס און שנאה צו אלץ און אלעמען וואָס שמעקט מיט'ן "פאַרעינער" אָדער מיט פאַרטנעשטיטנקייט.

ביי אונז דאָ איז אנגענומען, אז אין דער הינזיכט פון האָס צום פרעמדן קאָן די פּראָווינץ און גאַנץ באַזונדערס די הויפּט־שטאָט פון דער פּראָווינץ, טאָראָנטאָ, פאַרגליכן ווערן מיט די רעאַקציאָנערסטע לענדער אין דער וועלט. הגם אין דער אמתן איז עס ניט אינגאַנצן אזוי, ווערן ווען עלקאַכע רדיפות אויפן "פרעמדן" און אויפן פריינע נעדאַלע הערן מיר טאָג־טעגלאַכע גרונט פון דער פאַראייניקטער שטאַטן אויך.

אָבער דער דאָזיקער פאַקט איז פאַר אונז פון א גאַנץ קנאַפּן טרייסט... פאַר אונז דאָ, איז נענוג ווען עס קומט אונז אויס שווער און פאַרצווייפלט צו קעמפן פאַר ע־דען שפּאַן פאַרווערטס וואָס ווערט נעמאַכט אין דער הינזיכט פון אויסריידן א פריי ווערט אָפּהאַלטן א פריי, אומגעשטערטע פאַראַמאָלונג.

די פּראָווינץ קוועבעק, וועלכע איז שטענדיק געווען פיל ליבעראַלער, אז האָט שטענדיק מערער טאָלערירט די אנשויאונ־גען און אידייען פון די פרעמדע עלעמענ־טען פון איר באַפעלקערונג. האָט לעצטנס אויך אנגענומען גיין אין די פוס טריט פון דער פּוריטאַניסטישער אנטעריאָ. אזוי צום ביישפּיל האָבן מיר שוין געהערט ווען בלוטיקע רדיפות אויף לינקע, וואָס האָבן זיך אבן עטלאַכע מאָל שוין ווידערהאָלט. מיר האָבן געהערט ווען איבערפאַלן וואָס זיינען געמאַכט געווארן אויף קאָמוניסטי־שע פאַראַמאָלונגען און אויך האָבן מיר גע־הערט ווען אומצאָליקע אַרעסטן און ווען דאָס פאַרוואונדערט לינקע אין מאָנטרעאָל.

דער דאָזיקער פּאָליציאַישער טעראָר אין מאָנטרעאָל איז א פינקטלאַכע קאָפּי־רונג פון וואָס עס איז, ביז איצט פאַרגע־קומען אין טאָראָנטאָ, די הויפּט שטאָט פון דער פּראָווינץ אנטעריאָ. דאָס זעלבע וואָלט מסתמא נאָך איצט אויס שפּעטער אויך פאַרגעקומען אין טאָראָנטאָ, ווען ניט דער פאַקט וואָס די לינקע עלעמענטן, וואָלטן זיך באַצייטנס ניט צעלאָפן וואוהין די אויגן טראָגן — אזוי, אז פאַר דער פאַ־לייציי איז מער ניט געבליבן מיט וועמען צו קעמפן . . .

דער קאַמף קעגן די דאָזיקאַלע עלעמע־טען אין טאָראָנטאָ מצד דער לאָקאַלער פּאָליציי איז אנגעהויבן געווארן, מיט אן ערך א פאָר יאָר צוריק, אזוי שנעל ווי טאָ־ראָנטאָ האָט באַקומען אלס איר פּאָליציי שעף, דעם געווענען נעגעראַל אין הייסן מיליטאַריסט, ד. ס. דרייפער.

דער דאָזיקער גענעראַל האָט זיך אויס־געוויזן צו זיין אן אומקאָמפּראָמיסלאָכער קעמפער פאַר אויפהאַלטונג פון "רו און אָרדענונג" אין די גרענעצן פון זיין מאַכט. אין אין טאָראָנטאָ האָט ער געפונען א פאַסיק באָדן, וואו צו פּראַקטיצירן זיינע מיליטאַריסטישע נייגונגען, ווייל די טאָ־ראָנטער קריסטלאַכע באַפעלקערונג באַ־שטייט אין גרעסטן טייל פון יאָנעם "בע־ביט־טיפּ, וועלכן סינקלער לואיס האָט אזוי כאַראַקטעריסטיש אויסגעבראַכט אין זיין "בעביט" און "מיין־סטריט", א באַ־פעלקערונג פון גאַנץ־פאַרקטיקע קלויס־טער־נויס מיט א "בלוסאַנדערי" וועלכער האָט ניט צו זיך קיין גלייכן, אפשר אויפן גאַנצן אמעריקאַנער קאָנטינענט, און מיט מענשן, וועלכע האָבן קליינשטעטלדיגע השגות און גאַנץ קנאַפּע ידיעות וועגן רע־וואָלוציאָנערע לערעס.

צווישן די דאָזיקע קליינשטעטלדיקע און קליינבירגערלאַכע "בעביטס" האָט עס דער געוועזענער גענעראַל דרייפער אנגעהויבן פירן זיין קאַמף — פריער אַביטירנדיק קעגן די "קריסטינעלע קלינגס" בכלל, און נאָכ־דעם אויבערגייענדיק מיט זיין עפנטלאַ־כען קאַמף אויסשיסלאַך קעגן די "באַל־שעוויקי".

ביי אונז איז עס צו יענער צייט געווען, עפּעס אזעלכעס, אויף וואָס קיינער האָט זיך ניט געגלויבט. און דאַרייבער איז דער אלגעמיינער "ויצקאָ" געווען אזוי גרויס, וועגן אלס איינער פון טשיף דרייפערס ערשטע מיטלען צו אויסראַטן די "קאָמו־ניסטישע געפאַר" פון דער פרומער שטאָט טאָראָנטאָ, האָט ער אריינגעלייגט אין חרם פרייע רעדע און פרייע פאַראַמאָלונג. עס האָט געוואָלט הייסן, אז דער פאַרבאָט איז געווען אין הויפּטזאַכלאַך געצילט קעגן די "רויטע" און דערפאַר איז אים אזוי לייכט אנגעקומען צו פּועלן ביי דער "באַרד אף פּאָליס קאָמישענערס" פון טאָראָנטאָ", אז קיין שום שפּראַך, אויסער ענגליש ווערט דער פון דער פּאָליציי ניט דערלויבט אויף אים (אן אונטערשייד צי זיי זיינען קאָמונים־טישע אָדער ניט) עפנטלאַכע פאַראַמאָלונ־גען.

ניט אומזיסט איז די עפנטלאַכע מיינונג אויפגעשטורעמט געווארן קעגן דעם דאָזי־קען ראַעקאַציאָנערן פאַרבאָט, וואָרום יעדער איינער פון די אימיגראַנטן־קינדער, האָט פעלילט אז דער באַגריף פון "קאָמוניסט" און "אויסלענדער" איז ביי דעם ענגראַל דרייפער זייער ב אַ ש ע א ר אויך, אז עס וועט זיין פאַר אים גאַנץ לייכט צו צוגייפּשיסן אלע באַוועגונגען אויף דער אי־דישער נאַס אין איין קאָמוניסטישער קאַ־שע — און פאַרבאָטן זיי אלע צו פאַר־זאַמלען זיך אָדער צו אַרויסרייד־ן א אידיש ווערט אין דער עפנטלאַכקייט.

דער דאָזיקער פאַרגעפיל האָט זיך ווייר־קלאָך אַרויסגעוויזן צו זיין ניט קיין פאַל־שער, וואָרום אַט האָבן מיר פאַקטיש גע־זען מיט א שטיקל צייט צוריק ווי אזוי די "קריסטינעלע קלינגס" בכלל, און נאָכ־דעם אויסשיסלאַך קעגן די "באַל־שעוויקי".

ביי אונז איז עס צו יענער צייט געווען, עפּעס אזעלכעס, אויף וואָס קיינער האָט ניט געגלויבט. אין דאַרייבער איז דער אלגעמיינער "ויצקאָ" געווען אזוי גרויס, וועגן אלס איינער פון טשיף דרייפערס ערשטע מיטלען צו אויסראַטן די "קאָמו־ניסטישע געפאַר" פון דער פרומער שטאָט טאָראָנטאָ, האָט ער אריינגעלייגט אין חרם פרייע רעדע און פרייע פאַראַמאָלונג. אין האָט געוואָלט הייסן, אז דער פּרעסידענט פון דער פּאָליציי ניט דערלויבט אויף אים געווען קיין ריאַקציאָנערן פאַרבאָט, אז אים אויסנאַם איז באַראַטשיקט, — צו אַרויסזאָגן פריי און ניט געשטערט זיין פרייע מיינונג.

אָבער ניט אייביק קאָן דאָס קריגל גיין צום בראַנ נאָך וואַכסן און ניט. עצבראַכן ווערן . . . און ניט אייביק האָט די פּאָליציי געקאָנט זיך איזרייקעווען איבער וועמען זי האָט גאָר געוואָלט. כל זמן די קאָמד־ניסטן און די "פאַרעינערס" זיינען גע־רודפ'ט געווארן האָבן זיי גאַנטספּאַרכטיקע "בעביטס" עס געדולדעט ווי עס איז, אָבער ווען די פּאָליציי האָט זיך זאַטשעפּעט מיט אזא אַנשטענדיקער גראַנאַיזאַציע, ווי די "פעלאָושיפּ אף ריקאַנסיליאַיישן" איז די עפנטלאַכע מיינונג געווארן אויפגערודערט.

אויף אזא סקאַנדאַל האָבן זיך אפילו די "בעביטס" ניט געריכט . . .

און עס האָבן זיך אנגעהויבן פּראָבעסטן אויף פּראָבעסטן קומען דער פּאָליציי. דיי טאָראָנטאָר פרעסע (מיט אן אויסנאַם פון א פאַר אולטראַ־פּאַטריאָטישע ציימונגען), האָט זיך געשטעלט אויף זייט פון דער עפנטלאַכער מיינונג. 68 פּראָפעסאָרן פון דעם טאָראָנטאָר אוניווערסיטעט האָבן פאַרעפנטלאַכט א שאַרף פּראָטעסט קעגן דער פּאָליציי, זאַנדניק דאַרט צווישן אנ־דערעס אזוי:

"די שטעלונג, וועלכע די טאָראָנטער פּאָליס קאָמישאַן האָט אנגענומען בנוגע עפנטלאַכער דיסקוסיע פון פּאָליטישע און סאָציאַלע פראַגעס, מאַכט עס קלאָר, אז דאָס רעכט פון פרייע רעדע און פרייע פאַראַמאָלונג איז אין געפאַר אינגאַנצן צו ווערן. אונטערדריקט ווערן אין שטאָט. דאָס דאָ־זיקע רעכט איז דורות לאַנג געווען באַ־טראַכט אלס איינע פון די שטאָלצסטע ירושות פון דעם ענגלישן פאָלק, און צן פאַרבאָטן אדער באַשרענקען עס אויף א שטאַרקן אופן, ווי עס איז געווען די טעג־דענען אין באַראַנטשיקט, — אין פאַרלוירן פון די פאַרגאַנגענע צוויי יאָר, איז קורצזיכטיק, ניט טאַלערירבאַר און ניט יושר'דיק.

"עס איז די פּשוט'סטע פליכט פון די בירגער צו פּראָטעסטירן עפנטלאַך קעגן יעדער באַנרענעיצונג פון זייערע רעכטן, און צו פאַרבאָטן אירן אן "אפען פאָרום" וואָס זי האָט געהאַט אראַנזשירט אויף א זונ־טאָג.

די אורזאַך וואָרום דער "אפען פאָרום" איז פאַרבאָטן געווארן, איז, ווייל עס האָט דאָרט געזאָלט דיסקוטירט ווערן די פראַגע וועגן פרייע רעדע און פרייע פאַראַמאָלונג. די "פעלאָושיפּ" האָט פאַר דעם צוועק איינגעלאַדן דעם פּאָליציי שעף און די מיטגלידער פון דער פּאָליס־קאָמישאַן כדי צו הערן זייער שטאַנדפּונקט וועגן זייער פאַרבאָט אויף פרייע רעדע. אָבער ניט נאָר האָבן זיי די איינלאַדונג ניט אנגענומען, נאָר זיי האָבן נאָך אריינגעוואָרפן אין חרם זיי גאַנצע אָרגאַניזאַציע מיט אירע געפאַלנ־טע פאַראַמאָלונגען.

דאָס רעכטפאַרטיקט, אַלזאָ, דעם פאַר־געפיל, וואָס מען האָט לכתחילה געהאַט אין די אימיגראַנטן קריינן, אז אונטערן נעשערי 'פּלישתים עליך ישראל" וועט די פּאָליציי זיך נעמען דאָס רעכט צו באַרוי־בען וועמען זי וועט נאָר וועלן פון זיין בירגערלאַכער רעכט אין קאָנסטיטוציאָנע־לע פּריווילעגיעס צו וועלכע יעדער בירגער, אז אויסנאַם איז באַרעכטיקט, — צו אַרויסזאָגן פריי און ניט געשטערט זיין פרייע מיינונג.

אָבער ניט אייביק קאָן דאָס קריגל גיין אין אַ גאַנץ לאַנד אין אַ גאַנץ יאָר. אַבער אין דער ריכטונג פון דער פּאָליציי איז אַ גאַנץ אַנדער אָנגעלעגענהייט. אין אַ גאַנץ לאַנד אין אַ גאַנץ יאָר. אַבער אין דער ריכטונג פון דער פּאָליציי ניט דערלויבט אויף אים (אן אונטערשייד צי זיי זיינען קאָמונים־טישע אָדער ניט) עפנטלאַכע פאַראַמאָלונ־גען.

ניט אומזיסט איז די עפנטלאַכע מיינונג אויפגעשטורעמט געווארן קעגן דעם דאָזי־קען ראַעקאַציאָנערן פאַרבאָט, וואָרום יעדער איינער פון די אימיגראַנטן־קינדער, האָט פעלילט אז דער באַגריף פון "קאָמוניסט" און "אויסלענדער" איז ביי דעם ענגראַל דרייפער זייער ב אַ ש ע א ר אויך, אז עס וועט זיין פאַר אים גאַנץ לייכט צו צוגייפּשיסן אלע באַוועגונגען אויף דער אי־דישער נאַס אין איין קאָמוניסטישער קאַ־שע — און פאַרבאָטן זיי אלע צו פאַר־זאַמלען זיך אָדער צו אַרויסרייד־ן א אידיש ווערט אין דער עפנטלאַכקייט.

דער דאָזיקער פאַרגעפיל האָט זיך ווייר־קלאָך אַרויסגעוויזן צו זיין ניט קיין פאַל־שער, וואָרום אַט האָבן מיר פאַקטיש גע־זען מיט א שטיקל צייט צוריק ווי אזוי די "קריסטינעלע קלינגס" בכלל, און נאָכ־דעם אויסשיסלאַך קעגן די "באַל־שעוויקי".

ביי אונז איז עס צו יענער צייט געווען, עפּעס אזעלכעס, אויף וואָס קיינער האָט ניט געגלויבט. אין דאַרייבער איז דער אלגעמיינער "ויצקאָ" געווען אזוי גרויס, וועגן אלס איינער פון טשיף דרייפערס ערשטע מיטלען צו אויסראַטן די "קאָמו־ניסטישע געפאַר" פון דער פרומער שטאָט טאָראָנטאָ, האָט ער אריינגעלייגט אין חרם פרייע רעדע און פרייע פאַראַמאָלונג. עס האָט געוואָלט הייסן, אז דער פּרעסידענט פון דער פּאָליציי ניט דערלויבט אויף אים געווען קיין ריאַקציאָנערן פאַרבאָט, אז אים אויסנאַם איז באַראַטשיקט, — צו אַרויסזאָגן פריי און ניט געשטערט זיין פרייע מיינונג.

אָבער ניט אייביק קאָן דאָס קריגל גיין צום בראַנ נאָך וואַכסן און ניט. עצבראַכן ווערן . . . און ניט אייביק האָט די פּאָליציי געקאָנט זיך איזרייקעווען איבער וועמען זי האָט גאָר געוואָלט. כל זמן די קאָמד־ניסטן און די "פאַרעינערס" זיינען גע־רודפ'ט געווארן האָבן זיי גאַנטספּאַרכטיקע "בעביטס" עס געדולדעט ווי עס איז, אָבער ווען די פּאָליציי האָט זיך זאַטשעפּעט מיט אזא אַנשטענדיקער גראַנאַיזאַציע, ווי די "פעלאָושיפּ אף ריקאַנסיליאַיישן" איז די עפנטלאַכע מיינונג געווארן אויפגערודערט.

אויף אזא סקאַנדאַל האָבן זיך אפילו די "בעביטס" ניט געריכט . . .

און עס האָבן זיך אנגעהויבן פּראָבעסטן אויף פּראָבעסטן קומען דער פּאָליציי. דיי טאָראָנטאָר פרעסע (מיט אן אויסנאַם פון א פאַר אולטראַ־פּאַטריאָטישע ציימונגען), האָט זיך געשטעלט אויף זייט פון דער עפנטלאַכער מיינונג. 68 פּראָפעסאָרן פון דעם טאָראָנטאָר אוניווערסיטעט האָבן פאַרעפנטלאַכט א שאַרף פּראָטעסט קעגן דער פּאָליציי, זאַנדניק דאַרט צווישן אנ־דערעס אזוי:

"די שטעלונג, וועלכע די טאָראָנטער פּאָליס קאָמישאַן האָט אנגענומען בנוגע עפנטלאַכער דיסקוסיע פון פּאָליטישע און סאָציאַלע פראַגעס, מאַכט עס קלאָר, אז דאָס רעכט פון פרייע רעדע און פרייע פאַראַמאָלונג איז אין געפאַר אינגאַנצן צו ווערן. אונטערדריקט ווערן אין שטאָט. דאָס דאָ־זיקע רעכט איז דורות לאַנג געווען באַ־טראַכט אלס איינע פון די שטאָלצסטע ירושות פון דעם ענגלישן פאָלק, און צן פאַרבאָטן אדער באַשרענקען עס אויף א שטאַרקן אופן, ווי עס איז געווען די טעג־דענען אין באַראַנטשיקט, — אין פאַרלוירן פון די פאַרגאַנגענע צוויי יאָר, איז קורצזיכטיק, ניט טאָלערירבאַר און ניט יושר'דיק.

"עס איז די פּשוט'סטע פליכט פון די בירגער צו פּראָטעסטירן עפנטלאַך קעגן יעדער באַנרענעיצונג פון זייערע רעכטן, און צו פאַרבאָטן אירן אן "אפען פאָרום" וואָס זי האָט געהאַט אראַנזשירט אויף א זונ־טאָג.

די אורזאַך וואָרום דער "אפען פאָרום" איז פאַרבאָטן געווארן, איז, ווייל עס האָט דאָרט געזאָלט דיסקוטירט ווערן די פראַגע וועגן פרייע רעדע און פרייע פאַראַמאָלונג. אָבער ניט נאָר האָבן זיי די איינלאַדונג ניט אנגענומען, נאָר זיי האָבן נאָך אריינגעוואָרפן אין חרם זיי גאַנצע אָרגאַניזאַציע מיט אירע געפאַלנ־טע פאַראַמאָלונגען.

דאָס רעכטפאַרטיקט, אַלזאָ, דעם פאַר־געפיל, וואָס מען האָט לכתחילה געהאַט אין די אימיגראַנטן קריינן, אז אונטערן נעשערי 'פּלישתים עליך ישראל" וועט די פּאָליציי זיך איזרייקעווען איבער וועמען זי האָט גאָר געוואָלט. כל זמן די קאָמד־ניסטן און די "פאַרעינערס" זיינען גע־רודפ'ט געווארן האָבן זיי גאַנטספּאַרכטיקע "בעביטס" עס געדולדעט ווי עס איז, אָבער ווען די פּאָליציי האָט זיך זאַטשעפּעט מיט אזא אַנשטענדיקער גראַנאַיזאַציע, ווי די "פעלאָושיפּ אף ריקאַנסיליאַיישן" איז די עפנטלאַכע מיינונג געווארן אויפגערודערט.

אויף אזא סקאַנדאַל האָבן זיך אפילו די "בעביטס" ניט געריכט . . .

און עס האָבן זיך אנגעהויבן פּראָבעסטן אויף פּראָבעסטן קומען דער פּאָליציי. דיי טאָראָנטאָר פרעסע (מיט אן אויסנאַם פון א פאַר אולטראַ־פּאַטריאָטישע ציימונגען), האָט זיך געשטעלט אויף זייט פון דער עפנטלאַכער מיינונג. 68 פּראָפעסאָרן פון דעם טאָראָנטאָר אוניווערסיטעט האָבן פאַרעפנטלאַכט א שאַרף פּראָטעסט קעגן דער פּאָליציי, זאַנדניק דאַרט צווישן אנ־דערעס אזוי:

"די שטעלונג, וועלכע די טאָראָנטער פּאָליס קאָמישאַן האָט אנגענומען בנוגע עפנטלאַכער דיסקוסיע פון פּאָליטישע און סאָציאַלע פראַגעס, מאַכט עס קלאָר, אז דאָס רעכט פון פרייע רעדע און פרייע פאַראַמאָלונג איז אין געפאַר אינגאַנצן צו ווערן. אונטערדריקט ווערן אין שטאָט. דאָס דאָ־זיקע רעכט איז דורות לאַנג געווען באַ־טראַכט אלס איינע פון די שטאָלצסטע ירושות פון דעם ענגלישן פאָלק, און צן פאַרבאָטן אדער באַשרענקען עס אויף א שטאַרקן אופן, ווי עס איז געווען די טעג־דענען אין באַראַנטשיקט, — אין פאַרלוירן פון די פאַרגאַנגענע צוויי יאָר, איז קורצזיכטיק, ניט טאָלערירבאַר און ניט יושר'דיק.

"עס איז די פּשוט'סטע פליכט פון די בירגער צו פּראָטעסטירן עפנטלאַך קעגן יעדער באַנרענעיצונג פון זייערע רעכטן, און צו פאַרבאָטן אירן אן "אפען פאָרום" וואָס זי האָט געהאַט אראַנזשירט אויף א זונ־טאָג.

די אורזאַך וואָרום דער "אפען פאָרום" איז פאַרבאָטן געווארן, איז, ווייל עס האָט דאָרט געזאָלט דיסקוטירט ווערן די פראַגע וועגן פרייע רעדע און פרייע פאַראַמאָלונג. אָבער ניט נאָר האָבן זיי די איינלאַדונג ניט אנגענומען, נאָר זיי האָבן נאָך אריינגעוואָרפן אין חרם זיי גאַנצע אָרגאַניזאַציע מיט אירע געפאַלנ־טע פאַראַמאָלונגען.

דאָס רעכטפאַרטיקט, אַלזאָ, דעם פאַר־געפיל, וואָס מען האָט לכתחילה געהאַט אין די אימיגראַנטן קריינן, אז אונטערן נעשערי 'פּלישתים עליך ישראל" וועט די פּאָליציי זיך איזרייקעווען איבער וועמען זי האָט גאָר געוואָלט. כל זמן די קאָמד־ניסטן און די "פאַרעינערס" זיינען גע־רודפ'ט געווארן האָבן זיי גאַנטספּאַרכטיקע "בעביטס" עס געדולדעט ווי עס איז, אָבער ווען די פּאָליציי האָט זיך זאַטשעפּעט מיט אזא אַנשטענדיקער גראַנאַיזאַציע, ווי די "פעלאָושיפּ אף ריקאַנסיליאַיישן" איז די עפנטלאַכע מיינונג געווארן אויפגערודערט.

אויף אזא סקאַנדאַל האָבן זיך אפילו די "בעביטס" ניט געריכט . . .

און עס האָבן זיך אנגעהויבן פּראָבעסטן אויף פּראָב